

Makroekonomické ukazatele v Olomouckém kraji

Hrubá přidaná hodnota představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) Olomouckého kraje se v roce 2007 zvýšila nejvíce za posledních deset let. Meziroční nárůst o 10,9 % dosáhl v porovnání s ostatními kraji ČR čtvrté nejvyšší hodnoty. Oproti stejnému období minulého roku se růst hrubé přidané hodnoty zrychlil o 5,2 procentních bodů. Nejvyšší nárůst v absolutních hodnotách byl zaznamenán v oblasti zpracovatelského průmyslu (růst o 20 mld. Kč), v relativním vyjádření vzrostla nejvíce HPH v oblasti finančního zprostředkování (o 34,3 %), následována oblastí ostatní veřejné, sociální a osobní služby (o 33,3 %). K poklesu HPH došlo pouze v odvětví zdravotnictví, sociální péče; veterinární činnosti, a to o 0,6 procentních bodů.

Z pohledu struktury HPH podle odvětví ekonomických činností, dosahuje Olomoucký kraj dlouhodobě nejvyšších podílů v oblasti zpracovatelského průmyslu. Konkrétně v roce 2007 dosáhl podíl tohoto odvětví na celkovém HPH za náš kraj 31,2 %. Mezi další velmi významné oblasti z hlediska tvorby HPH patří v našem kraji obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (podíl v roce 2007 na celkové HPH činil 11,3 %) a také činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (10,6 %).

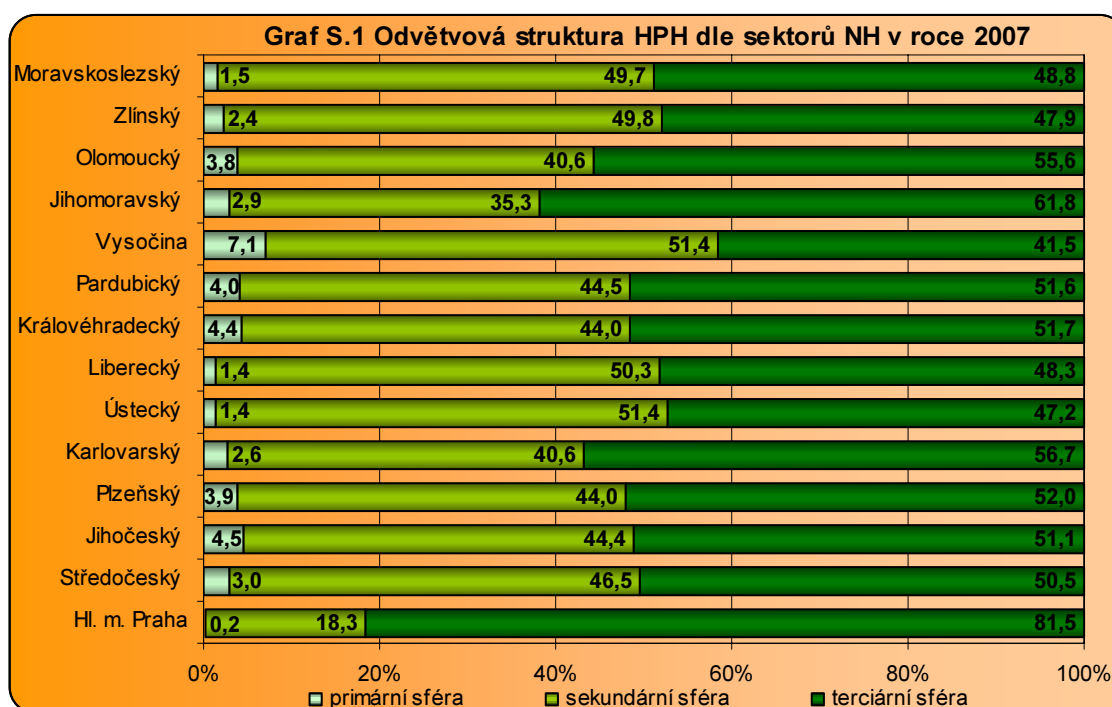
Tab. S.1 Struktura hrubé přidané hodnoty v Olomouckém kraji podle odvětví OKEČ

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Hrubá přidaná hodnota celkem (mil. Kč)	104 482	108 695	112 904	124 215	126 594	133 784	148 403
v tom podíl odvětví (%):							
A Zemědělství, myslivost, lesnictví	6,9	5,6	5,6	6,3	5,5	4,1	3,8
B Rybolov	-	-	0,0	-	0,0	0,0	0,0
C Těžba nerostných surovin	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,5
D Zpracovatelský průmysl	30,6	30,4	29,6	32,3	30,7	30,6	31,2
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	2,1	2,2	1,4	1,4	1,6	1,9	1,8
F Stavebnictví	7,1	6,8	6,8	7,1	6,7	7,1	7,1
G Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	13,4	12,6	11,8	10,7	11,2	11,8	11,3
H Ubytování a stravování	1,4	1,8	2,4	1,7	1,7	1,5	1,4
I Doprava, skladování a spoje	9,1	9,7	10,6	9,4	9,5	9,3	9,8
J Finanční zprostředkování	1,5	1,5	1,6	1,6	1,2	1,5	1,8
K Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	9,1	9,5	9,2	9,5	10,3	10,7	10,6
L Veřejná správa, obrana; povinné sociální zabezpečení	6,2	6,2	6,4	6,3	6,9	7,0	6,8
M Vzdělávání	4,8	4,9	5,4	5,1	5,5	5,5	5,4
N Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	4,9	5,5	5,7	5,2	5,9	5,4	4,8
O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	2,4	2,7	2,9	2,8	2,8	3,0	3,7
P Činnosti domácností	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Q Exteritoriální organizace a instituce	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0

Celková výše hrubé přidané hodnoty Olomouckého kraje vyšplhala v roce 2007 až na 148,4 mld. Kč. Vysoce nadprůměrného postavení z pohledu dosažené hrubé přidané hodnoty zaujímá Hl. m. Praha s 24,0% podílem na celkovém výsledku za ČR. Další skupinu tvoří tři kraje s podílem přesahujícím 10 % (kraj Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský). Olomoucký kraj se svými 4,7 % řadí mezi zbylé, méně prosperující kraje, jejichž dosažený výsledek se na HPH za ČR nachází v rozmezí od 2,1 % (kraj Karlovarský) po 6,5 % (kraj Ústecký).

Kraj Hl. m. Praha dosahuje, jak již bylo řečeno, svou výší HPH, ale také její strukturou specifického postavení mezi kraji, čímž výrazně ovlivňuje celorepublikový průměr. V roce 2007 vytvořil kraj Hl. m. Praha hrubou přidanou hodnotu ve výši 764,7 mld. Kč, což je více jak pětinasobek hodnoty našeho kraje. Tato HPH byla z 0,2 % vytvořena v primární sféře, z 18,3 % ve sféře sekundární a z 81,5 % ve sféře terciární.

V Olomouckém kraji, stejně jako ve většině ostatních, dochází postupem let ke snižování podílu HPH vytvořené primárním sektorem ve prospěch sektoru sekundárního, následně terciárního. V roce 1995 se v našem kraji podílela prvovýroba na tvorbě HPH dokonce 8,3 %, což v porovnání s rokem 2007 (3,8 %) značí pokles o 4,5 procentních bodů. Přesto i tento výsledek přesahuje o 1,4 procentní body celorepublikový průměr. Z pohledu terciárního sektoru nedošlo mezi roky 1995 a 2007 k až tak výrazným změnám - nárůst podílu pouze o 0,9 procentních bodů na hodnotu 55,6 %. V mezikrajském srovnání (bez zohlednění Hl. m. Prahy) znamená tento výsledek pro Olomoucký kraj dosažení třetí nejvyšší pozice.

Hrubý domácí produkt je základním národohospodářským ukazatelem, který vyjadřuje vytvořenou hodnotu v národním hospodářství za sledované období (zpravidla za rok nebo čtvrtletí). Celková vytvořená produkce dosáhla v roce 2007 v celé ČR na částku 3 530,2 mld. Kč

Produkční výkonnost ekonomiky Olomouckého kraje vyjádřená pomocí HDP v běžných cenách dosáhla v roce 2007 hodnoty 164,7 mld. Kč, což představuje 4,7 % celkového celorepublikového HDP. Nižší podíl na regionálním hrubém domácím produktu ČR zaznamenaly kraje: Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Liberecký a Karlovarský.

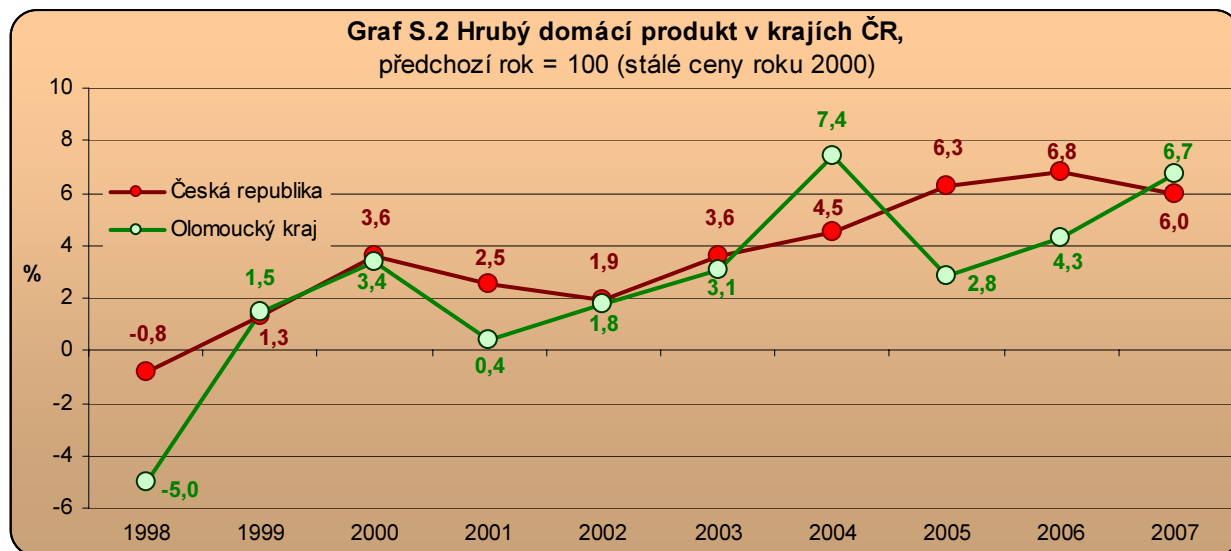
Nejproduktivnějším krajem se za rok 2007 stal opět kraj Hl. m. Praha s vytvořeným HDP v hodnotě 848,4 mld. Kč. V tomto kraji došlo během desetiletého období k téměř dvojnásobnému zvýšení objemu vytvořené produkce. Olomoucký kraj zvýšil hodnotu vytvořeného HDP v porovnání s rokem 1998 pouze o 64,4 %, což byl v rámci krajů čtvrtý nejnižší výsledek.

Tab. S.2 Hrubý domácí produkt v regionech ČR

mil. Kč

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Česká republika	1 996 483	2 080 797	2 189 169	2 352 214	2 464 432	2 577 110	2 814 762	2 983 862	3 215 642	3 530 249
v tom kraj:										
Hl. m. Praha	439 119	470 509	503 532	554 097	586 479	616 169	662 008	716 225	777 853	848 435
Středočeský	194 067	209 846	223 229	240 276	259 362	269 645	298 308	308 728	344 272	382 657
Jihočeský	114 664	118 034	122 662	129 912	135 896	141 004	154 181	164 609	176 864	189 516
Plzeňský	100 187	103 974	110 299	119 255	121 886	129 589	145 916	151 445	163 258	179 545
Karlovarský	50 197	51 398	54 360	55 637	59 608	61 506	65 063	66 895	68 599	73 624
Ústecký	139 530	141 915	143 695	149 742	157 141	170 634	186 273	194 889	209 998	227 709
Liberecký	73 213	77 458	81 807	86 416	90 367	87 322	94 693	104 689	110 176	120 893
Královéhradecký	100 167	104 234	111 179	117 037	120 189	124 135	135 420	139 985	145 930	160 462
Pardubický	87 221	88 087	92 571	98 333	102 654	108 705	116 838	121 457	132 891	147 940
Vysočina	81 494	86 880	91 765	104 045	106 930	110 837	120 038	126 025	135 534	147 554
Jihomoravský	209 825	214 676	225 131	241 596	251 430	264 721	284 441	299 839	324 876	362 044
Olomoucký	100 145	104 026	109 552	115 254	119 582	124 182	138 214	141 197	148 329	164 655
Zlínský	100 926	102 035	106 525	113 391	118 399	122 489	129 796	138 911	150 638	167 186
Moravskoslezský	205 728	207 726	212 862	227 223	234 510	246 170	283 574	308 968	326 423	358 031

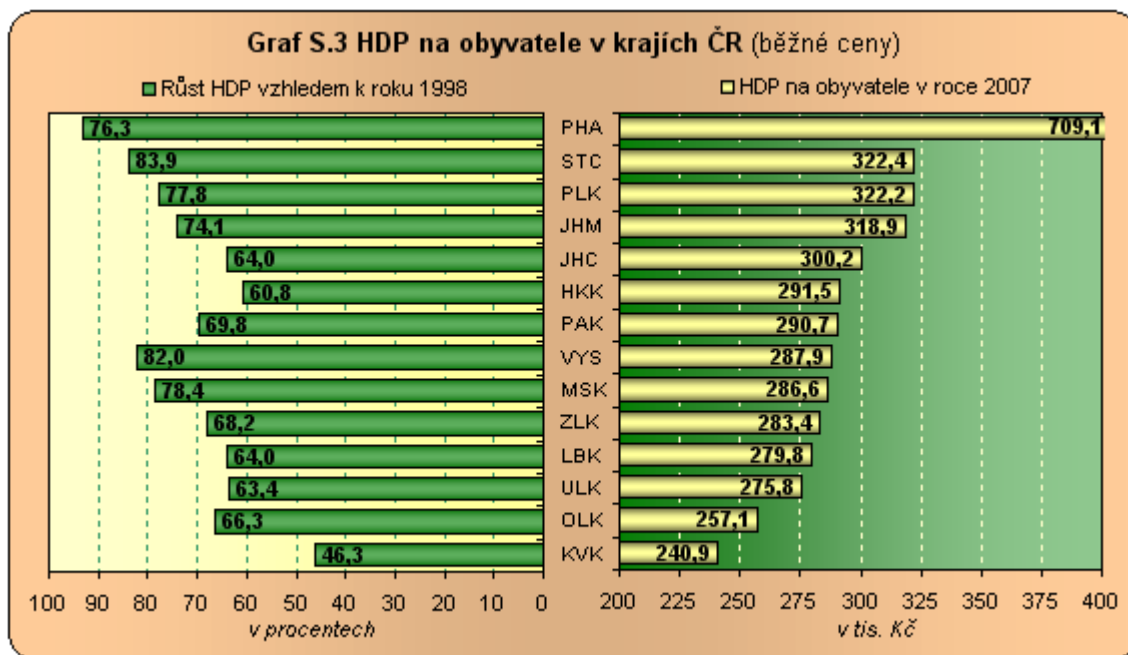
Výrazný růst ekonomiky Olomouckého kraje nastal v roce 2007, kdy HDP meziročně vzrostl reálně o 6,7 %. Dosažená dynamika kraje byla dokonce vyšší než celorepublikový průměr, jehož růst meziročně zpomalil o 0,8 procentního bodu na hodnotu 6,0 %. Za posledních deset let se tak růst HDP Olomouckého kraje dostal nad celorepublikovou úroveň potřetí, výrazně však pouze v roce 2004. Na výši celorepublikového HDP má ale Olomoucký kraj pouze malý vliv, neboť do celkového objemu vyrobené produkce přispívá od roku 2001 méně než 5,0 %. Naopak téměř čtvrtinu celkové produkce vytváří kraj Hl. m. Praha, který společně se Středočeským, Jihomoravským a Moravskoslezským krajem produkuje nadpoloviční objem celkového HDP.

Přestože Olomoucký kraj dosáhl v roce 2007 šestého nejrychlejšího růstu v rámci krajů ČR a meziročně tak přeskočil z jedenáctého místa pomyslného žebříčku pět krajů, nedaří se ani nadále snížit výraznou disparitu tohoto kraje, neboť stále dochází ke snižování podílu vytvořeného HDP v kraji na celkové produkci ČR. Oproti roku 1998 klesl podíl Olomouckého kraje z 5,0 % na 4,7 % v roce 2007.

Po přepočtu na jednoho obyvatele se Olomoucký kraj pro rok 2007 zařadil hodnotou vytvořeného HDP v částce 257,1 tis. Kč na předposlední místo. Ještě hůře na tom byl kraj Karlovarský s 240,9 tis. Kč na osobu. Naopak s výrazným nárůstem si prvenství zajistil kraj Hl. m. Praha, kde HDP přepočtený na obyvatele dosáhl částky 709,1 tis. Kč, což je 2,1násobek republikového průměru.

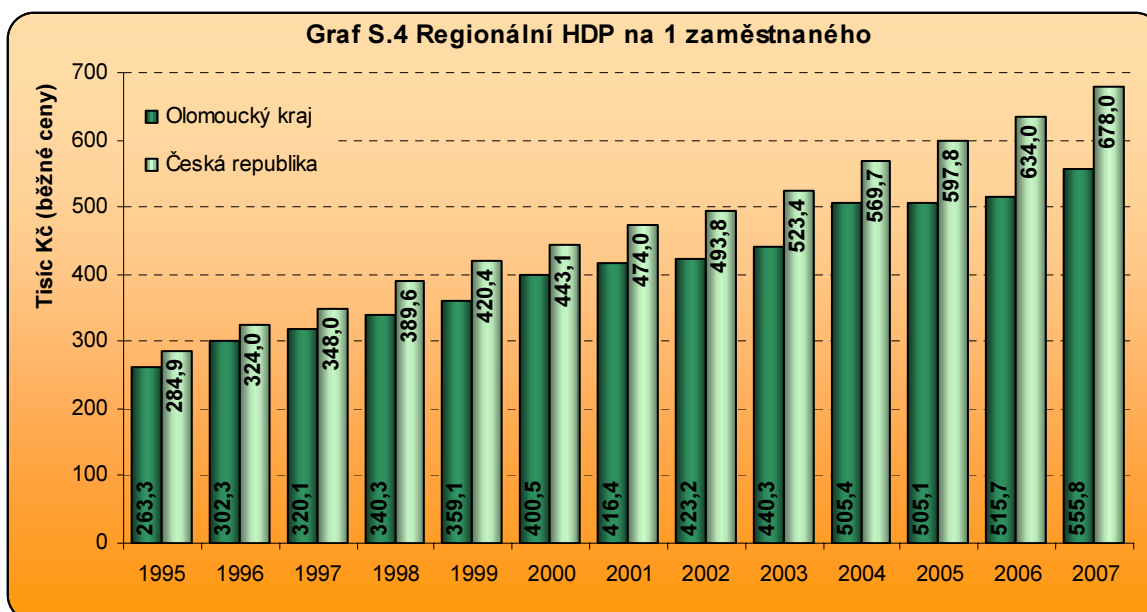
Prohlubování regionálních rozdílů jde vidět v přepočtu HDP na 1 obyvatele ještě více. Kraj Hl. m. Praha se v roce 1998 pohyboval 89,2 % nad republikovým průměrem, v roce 2007 šlo již o 107,4 %. Naproti tomu se náš kraj propadl ještě níže pod republikový průměr z hodnoty 79,7 % v roce 1998 na hodnotu 75,2 % v roce 2007. Pokles podílu vzhledem k roku 1998 zaznamenalo dalších osm krajů ČR. Mírný růst zaznamenaly pouze kraje Středočeský, Plzeňský, Vysočina a Moravskoslezský. U těchto krajů dosáhl růst objemu HDP v porovnání let 1998 a 2007 více jak 77 %.

Další makroekonomickou veličinu vztaženou k hrubému domácímu produktu představuje **produktivita práce** (HDP na 1 zaměstnaného). Tento ukazatel vyjadřuje míru využití výrobního faktoru práce při tvorbě produktu. V roce 2007 vytvořil 1 zaměstnaný v Olomouckém kraji roční hodnotu produkce ve výši 555 788 Kč, což je opět druhá nejnižší hodnota za krajem Karlovarským (497 876 Kč na jednoho zaměstnaného).

Přestože se produktivita práce v našem kraji meziročně zvyšuje (výjimkou byl pouze rok 2005), dochází ke stále většímu narůstání ekonomického zaostávání našeho kraje za ostatními, neboť 6,5% průměrný meziroční růst produktivity práce (v letech 1995 – 2007) byl druhý nejpomalejší mezi krajů a ocitl se celkově o 1,0 procentní bod pod celorepublikovým průměrem.

Nejvyšší produktivity práce dosahuje suverénně kraj Hl. m. Praha (973 448 Kč na 1 zaměstnaného) a jeho nárůstek se ještě více zvyšuje díky nejrychlejšímu průměrnému meziročnímu tempu růstu (8,4 % v letech 1995 – 2007). Tento výsledek v podstatě vypovídá o tom, že na vytvoření stejné produkce musí být v Olomouckém kraji zaměstnáno 100 osob, v Hl. m. Praze přitom k tomuto výsledku postačí pouze 57 zaměstnaných.

Významnou složku hrubého domácího produktu tvoří investice, které pokud působí ve prospěch růstu HDP, zvyšují produkční potenciál ekonomiky. Investice nalezneme v systému národního účetnictví pod pojmem tvorba hrubého kapitálu. Největší podíl na jeho tvorbě má kapitál fixní. Tvorba hrubého fixního kapitálu zahrnuje především investice do budov, staveb, strojů a dalších hmotných, ale i nehmotných aktiv.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) dosáhla v roce 2007 v Olomouckém kraji částky 48,6 mld. Kč, což byla 8. nejvyšší hodnota v rámci krajů ČR. V přepočtu na jednoho obyvatele představovala THFK hodnotu 75 840 Kč, což vyneslo náš kraj dokonce na třetí nejlepší pozici v rámci krajů ČR. Více investic v přepočtu na osobu vynaložil jen Plzeňský kraj (97 485 Kč) a Hl. m. Praha (201 713 Kč).

Tab. S.3 Tvorba hrubého fixního kapitálu v krajích ČR

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Česká republika	562 408	562 260	612 469	659 288	677 787	687 468	727 182	746 070	794 784	857 726
v tom kraj:										
Hl. m. Praha	118 950	135 872	147 110	156 252	182 219	165 063	204 639	204 444	226 613	241 341
Středočeský	66 416	62 070	66 259	74 438	63 844	73 322	81 889	88 304	80 516	88 994
Jihočeský	36 842	38 059	38 297	43 361	34 544	43 063	40 250	46 650	37 181	40 467
Plzeňský	37 476	26 240	40 076	30 345	31 588	31 897	37 056	31 795	49 820	54 330
Karlovarský	12 003	11 285	11 074	18 796	17 152	19 099	17 168	17 595	17 786	18 665
Ústecký	41 458	34 573	35 689	44 737	42 022	51 676	41 690	39 915	45 083	49 098
Liberecký	16 889	18 701	22 739	19 264	23 598	26 645	27 047	24 302	22 067	24 038
Královéhradecký	23 180	22 870	30 363	23 630	34 659	28 000	29 658	25 477	28 225	30 660
Pardubický	21 989	18 538	21 906	25 780	26 851	25 512	28 360	22 744	23 487	25 799
Vysočina	22 329	19 525	28 150	27 083	25 457	25 451	27 306	30 551	23 441	25 924
Jihomoravský	60 227	62 821	60 407	57 069	61 027	84 469	69 823	90 875	77 450	83 830
Olomoucký	28 131	26 542	29 493	43 615	32 302	29 756	34 573	29 861	44 333	48 576
Zlínský	22 966	25 181	26 227	28 666	36 221	29 594	30 221	26 673	32 071	35 037
Moravskoslezský	53 552	59 983	54 679	66 251	66 302	53 920	57 500	62 708	84 308	90 967